

MOOLELO KAAO

—NO—

ADAREA,

—A ME—

DORA

—A ME—

—A ME—

ILARIA

A UI NOHEA

ELUAI KE ALO-

A HOOKAHI.

MOKUNA XV

BENET KAUA HOPE LOA.

Ma ka kua mau kamabele
 he ka hoomaha ana i ko laua
 huihu, a pau aku la hoi ka
 kua mea kakau, no ka mea,
 ka ka noe o ua mau kuahivi
 ka laua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

Ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la,
 ma ka kua mau eueu la.

HE MOOLELO HOONI PUUWAI

—NO—

MASELANA.

—A ME—

—A ME—

—A ME—

LEDE MEDI

—KE—

Kaikamahine Puuwal Elele o ka
 Lokoine nui wale.

"O kuu aloha ka'u i hini ai,
 E loa i ke ahehe lau makani,
 E na kilihune ua liliu o kuu aina,
 Mai hoopu aku oe iaia."

E ka makani e pa lauwi nei,
 Ai a anei me oe kuu lei aloha?

I ke kuu ana iho o ka leo kaukau a
 ka kakou opio, aia hoi, meha pu iho la
 na mea a pau, a iho o ka ne-he malie
 mai o ka wai o ka nuliwai e pili ko-
 keke mai ana iaia, lohe hou ae la oia i
 ka leo hamumu o kekahi mau mea e
 kamailio ana ma kahi kokoke loa mai
 iaia aku.

Iloko o keia wai i hoomanani ai
 ka kakou opio, i na paha he mau leu
 hamumu hoomaka'uka'uka' no na
 akua lapu o ka po, a i ole, he leo ha-
 mumumu paha keia no na mea kinu
 kanaka, e hooana e lawe malua e i
 kua ola iloko o na hora anoano eehia
 o ke aumoe.

Me ke kalli hou ole iho i manawa
 hou no kekahi mea e maalo ae ai,
 aia hoi, wehe koke ae la oia i kana
 pahi hou puuwal mai loko ae o ka pa-
 keke o kona kuka, a paa ae la oia ma
 kona lima akau, a puana ae la i keia
 mau tualolelo penei:

Ano eia au hookahi wale iho no ke
 ku aku nei imua o ka lehelehu o na
 poe e manao mai nei, e lawe malua e
 i kuu ola i keia hora, aka, e aa no au e
 paio aku imua o lakou he alo a he alo
 no ka make hoi a me ke ola, i na ia
 he me no'u e ike aku ai ina helehelena
 waiuuea o kuu aloha, mamua o kuu
 hula e ana aku ma kela aso o ka
 poepoe honua.

I ka pau ana o kana mau olelo ana,
 hoomaka aku la oia e hel no mua no
 kahi ana i lohe ai i na leo hamumu,
 me ka paa no o ka pahi ma kona lima
 akau.

I ka wa o ka kakou opio i haalele
 ino ai kona wahi mau e ku aua, hele
 aku la oia me na kapuai wawae e nehe
 malie ana, a iaia i kaalo ae ai malalo
 o kekahi o na kumulaau o ua pa ala, aia
 hoi, hoopuiwa ia ae la oia i ka ike ana
 aku i na mea nana keia mau leo hau-
 waiuuea o keia mea malua kahi i kuu
 ai ma ka malua o kona mau lala.

Naka haalulu ae la kona kinu a pau,
 no ka mea, ua ahuwale oia mai a liua
 aku, a he make wale no hoi nona ino
 wa a pau, ina e hooa ia mai ana
 e lawe i kona ola ia manawa.

Ia wa, me ka hooponopono ole ae,
 noonooni ia oia, ahe waiwai o ka
 pahi no kahi mamua, a wehe hou ae la
 oia i kana pu pampapa punahele mai
 loko ae o kona poli, a paa ae la oia ma
 kona lima akau, a boihoi ae la i kana
 pahi ma ka lima hema, a kulai mai la
 oia i ke kiko o kana pu ihohe, a hoo-
 maka aku la e hele pololei no mua, no
 kahi a na mea kinu uhae e nana mai
 ana i ka ia nei mau hana.

E na makamaka helehelu a hooipo
 hoi o keia moolelo, e hoakaka ike aku
 kou mea kakau i ke ano o keia mau
 mea kinu uhae. Aole keia he mau
 mea okoa loa a Masekana e ike nei,
 aka, o kana aloha no ia (Lede Medi)
 a me ke Keikialii Demera, aka, mamu-
 li paha o ka ike mau ole o laua, eia ae
 ka ona mau nana ia waiwai, ke kumu
 o laua i holo ole ai a hahani ana ka
 wana o ka pu panapana a Masekana ma-
 mua o ko laua alo.

He Moolelo

—NO KA—

HOOKUMUANA O HAWAII

—A ME—

—A ME—

—A ME—

—A ME—

—A ME—

Alaila, hoomaka ke kahuna i ka
 wehe ana o na puu no-a. Me ka ha
 ana aku o ke kahuna i kamaana o
 ka hale: Ea, auhea oukou ka poe
 nana ka ma'i. I wehe au i ka puu
 mua oia o Hawaii a loa ka no-a ma
 ia puu, alaila, ua hale ka'u ike, ahe
 be ma'i na ka anaana ko ia nei, a pela
 no ka puu elua oia o Maui, a ina aua
 ma ia puu ka no-a, ua like no ia me
 kela puu o Hawaii.

Alaila, pau ae la elua puu i ka wehe
 ia a koe ekolu puu, oia hoi o Molokai,
 Oahu a me Kauai, aole i loa ka no-a
 ma ia mau puu.

I ka wehe hou ia ana aku o na puu
 ekolu i koe iho a loa iho la i ka puu o
 Molokai, alaila, olelo kaena ae la ke
 kahuna imua o ka poe nana ka ma'i.
 Ke ike mai la oukou, ua loa ka no-a
 a kakou ma ka puu i kapaia o Mo-
 okai.

Nolaila, ea, auhea oukou ka poe
 nana ka ma'i, ua kupono i ka'u ike he
 ma'i anaana ko ia nei, a ke lawe nei
 au e hana ia ianei ke pono ia ia oukou
 a poe nana ka ma'i.

Alaila, olelo ka mea nana ka ma'i, e
 hana oe iaia nei e like me ka'u ike i ke
 iho la i ka mea mai o ko'u ho'i aloha
 maikai.

I ka hana ana o ke kahuna a loa
 ke ola i ka mea mai, a puu ae la ka
 pilikia, ua hale ka puu pilikia, a loa
 no hoi ka ukuia o ke kahuna ma na
 waiwai ka ukuia ana o na kahuna o ia
 wa.

He mea penei pone no i ka mea ka-
 kau ke hoike aku i na manao ano nui
 e keia oihana o ke kahuna lapau ma
 keia mau Paemoku, oia, he okoa na
 lawelawe lapau ana a kela a me keia
 kahuna.

Ina he kahuna kuni ke kahuna, ala-
 ila, hana oia i ka mea e pono ai o kana
 oihana. Ma ka puu ilina me ka puu
 no-a wale no e alaka'i i ka hookumu
 ana o ka lakou oihana lapau.

Ina hoi he kahuna hana mai paaoa
 alaila, o kona mau lima wale no ke
 kumu alaka'i o kana oihana lapau. A
 ina no hoi he kahuna a makua, alaila,
 maloko o na ninau ka kekahi poe ka-
 huna, a maloko o ka apu awa ka keka-
 hi poe kahuna aumakua.

O keia wale no ka papa kahuna o
 keia Paemoku mai kinohi mai, aole
 i hoikeia ma na moolelo kahiko o Ha-
 waii nei, he papa kahuna hoonohonoho
 akua unihipili kekahi (makani) i ikeia,
 a i olelo nui ia ia wa, aka, he papa
 kahuna maoli wale no ko ia wa i ike i
 ka lapau ana.

He papa kahuna okoa ko na 'Lii a
 he papa okoa no hoi ko na makai-
 nana, a aole he mau hana wahahee a
 hoopunipuni ka lakou i hookumu ai i
 kinohi, aka, he mau lapau ana ka ia
 mau kahuna e ia wa i ku i ka oiaio a
 me ke ola.

Oia ma ko lakou ike i ka oihana
 kahuna lapau i pii ai ko kakou labui

kanaka i ke au o ko kakou mau ku-
 pua kabito e naho ana ma leia Pa-
 moku o Hawaii nei.

Eia iho malalo e ikeia no kekahi mau
 ano ma'i, a me ko lakou laau i lawe-
 weia e na kahuna oia wa:

Nahu:—Hinahina Kowai, Manana.

Nalulu:—Wai, Lomilomi.

Hu'i:—Lomilomi.

Maole:—Pukala, Ilima, Muohala.

Puhu:—Elekua.

Kohopopo, Atepa:—Apu Kalo.

Uaumanaha:—Ai, Wai, Lepo, Ko.

Haoa:—Poho, Lepo, Aipulaoi.

Pupupu:—Hiji, Niu, Kimalawa.

Alaila:—P. polo, Muohala, Auhuhu.

Kakio:—Molehe, Muohala, Auhuhu.

Maihehe:—Nawa, Ki, Popolo.

Pupule:—Awa, Kalomana, Laupili.

Hu'i:—Popolo, Kukui, Hua, Paakai.

Poonaha:—Noni, Paakai, Kaha, Ili-
 ma.

Kuli:—Kohulu, Waipopolu.

Opeahee:—Pohakuwela, Koli.

Iewepaa:—Hookomo i ke koku.

Pehu:—Puholobolo.

Ohae:—Aole laau.

Hano:—Awa.

Ikalamea:—Koali poe hano ma-
 waho.

Papaku:—Waiki.

Leihala:—Aole laau.

Kaumakanihu:—Apu Kalo.

Wawaehaikala:—Apu Kalo.

Wziopua:—Pua Ipuwawaw, Kama-
 nomano.

Neheku:—Kopa holoi malalo.

Kumulena:—Apu Kalo.

Haikala:—Hua Kukui, Noni.

Kakaiohi:—Ninau wale no ka laau.

Hoakaku:—Apu Kalo.

Uhakolo:—Palolo.

Kulu:—Luan holoi malalo.

Hoku:—Apu Kalo.

Poupa:—Apu Kalo.

Paliku:—Aole laau.

Pe-a:—Aole laau.

MAKE I ALOHA NUI IA.

MR. LUNAROPONONO.

Welina pu kana:—

Ma ka la 23 o Mei, ua haalele mai
 la i keia ola ana o Joseph Kainowahine,
 ma ka Halema'i Moiwahine, ma
 Honolulu. Ua hanau ia oia ma Kapa-
 laela, ma ka la 5 o Aperila, 1877 ma
 ka Poalima.

O ke kumu o kona make ana, ua
 loa ia oia i ka fiva, a ua hooaia na
 lapau ana, aole nae he wahi maha i
 na mau wahi wale i kana hula wale
 ana aku la. Na H. G. Kainowahine,
 (k) a me Kailaa (w) oia, nolaila, ua
 piha kona mau makahiki i ka 19, i
 malama, me 18 la.

Ua hoonauaia oia ma ke Kula
 olelo Beritania ma Kailua, malalo o na
 alaka'i ana a Thomas Aiu, a ua ike ia
 kona eleu ma kekahi mau lala o ka
 ike.

He keiki eleu oia ma na hana o ke
 ola kino, he heheia i kona mau ho-
 aloha e kipa aku ana ma kona hane,
 a no ia mau hana a kuu keiki, ua nui
 ko'u aloha nona, ua kaumaha, ua lau-
 luu, ua naha ka puuwal i kana mau
 hana maemae, a no ka nui o ko ma-
 kou aloha nona, ua haawi au a me na
 lehelehu he wahi kanikau nona, a oia
 iho hoi keia:

KE MELE KANIKAU.

He kanikau no Joe Kainowahine,
 Kuu keiki mai ka la o Kona—o,
 Mai ka la nupu i